

– спеціальні здібності, що обумовлюють створення нового продукту в конкретній ситуації, творчій діяльності.

На початку діяльності можна говорити про наявність загальних здібностей, що є основою, фундаментом спеціальних. У системі спеціальних здібностей учителя головуюча роль відводиться педагогічним здібностям, спеціальним творчим здібностям.

Стимулювання педагогічної творчості можливе лише тоді, коли педагог здатен досліджувати продуктивність власної діяльності.

Педагогічна підготовка, що поєднує у своєму змісті педагогічні дисципліни, самостійну роботу й педагогічну практику, містить у собі великі можливості щодо розвитку творчого потенціалу студентів.

Творчість у навчальному процесі припускає стратегію вивільнення внутрішніх ресурсів, що включають здатність студента вирішувати ціннісно-професійні проблеми, протистояти педагогічному догматизму й формалізму, активно впливати на освітньо-педагогічне середовище, бути незалежним від зовнішнього тиску та нестандартно підходити до вирішення професійних завдань.

Література

1. Педагогическая энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, 1968. – Т. 4. – С. 215-219.
2. Философский энциклопедический словарь / Под ред. Л.Ф.Ильичева, П.Н.Федосеева и др.. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 575с.

М. Бабков

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА-ЮРИСТА

Стаття присвячена розгляду всебічного використання естетичного виховання в навчально – виховному процесі юридичних ВНЗ з метою подальшого удосконалення професійної підготовки майбутніх юристів – правоохоронців.

Expediency of application of a systemic approach in the process of the aethetic education system in higher lawyers schools is presented in the article. The author gives a system and principles of aethetic education of lawyers.

Постановка проблеми. Актуальним питанням сьогодення є питання естетичного виховання і розвитку естетичної культури молоді. Особистісна орієнтація сучасної освіти передбачає прилучення молодшої людини до естетичного досвіду людства, до творчої діяльності, що є основою естетичного розвитку особистості. У зв'язку з цим важливого значення набуває осмислення конкретних питань естетичного виховання і естетичної діяльності та базових теоретичних засад формування естетичної культури особистості.

У Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті визначено основну мету освіти, спрямованої на естетичне виховання та всебічний розвиток людини, як найвищої цінності суспільства, формування її духовних смаків, ідеалів та розвиток художньо – творчих здібностей [4].

У процесі становлення особистості з найдавніших часів особливе значення мало естетичне виховання. Здатність відчувати, сприймати, розуміти, усвідомлювати і творити прекрасне – це ті специфічні прояви духовного життя людини, що свідчать про її внутрішнє багатство. Естетичне виховання молоді, в т.ч. студентської, є не сьогодні одним з актуальних завдань педагогічної науки.

Аналіз досліджень і публікацій: За останні роки опубліковано багато праць з важливих питань теорії і методики естетичного виховання підростаючого покоління (Л.Коваль, В.Передерій, Т.Цвілих, Н.Миропольська, Г.Шевченко, А.Щербо та інші). Але в них основна увага приділяється естетичному вихованню переважно шкільної молоді. Проблема естетичного виховання студентської молоді, на жаль, дослідження ще недостатньо. Не говорячи вже про особливості естетичного виховання студентів певних спеціальностей.

Мета статті. У даній статті автор ставить за мету показати значення естетичного виховання у формуванні особистості студентів – юристів. Ця тема знайшла відображення в працях О.Бандурки, О.Скакун, Б.Седіна, Ю.Шмеленко та ін.

Під естетичним вихованням розуміється цілеспрямована система дієвого формування людини, здатної сприймати, оцінювати, усвідомлювати естетичне у житті, природі, мистецтві, жити і перетворювати світ, творити за законами краси [5, с. 23].

Система естетичного виховання тісно пов'язана із формуванням естетичних і духовних потреб та інтересів особистості, що розвивається. Соціум, природа, література, образотворче мистецтво, музика, кіномистецтво, театр активно впливають на формування особистості студентів.

Структурними компонентами естетичного виховання є естетичні почуття, естетичні оцінки, естетичні смаки та ідеали, естетичні потреби, естетична діяльність і творчий потенціал.

Вони визначаються розумовою, моральною, емоціональною, духовною діяльністю людини і зумовлюють істотні зміни в її світосприйнятті, поведінці, сприяють естетичній діяльності особистості, розвитку її творчих сил та здібностей відповідно до об'єктивних законів розвитку краси [1].

Естетична свідомість молодого людини органічно пов'язана з усіма сторонами свідомості, з її світоглядом. Головною метою естетичного виховання студентів є формування здорових естетичних смаків, здатності розуміти й цінувати прекрасне, прагнення створювати його. Гарне володіння естетичною теорією надзвичайно важливе для майбутніх спеціалістів, зайнятих в різних галузях господарства, та особливо – гуманітарній сфері. Естетика потрібна представникам багатьох професій і насамперед тим, хто працює з людьми, і в силу своїх службових обов'язків, впливає на них. Такою є професія юриста, особливо судді, слідчого, прокурора, тобто тих, хто не тільки працює з людьми, але дуже часто вирішує їх долю.

Отримані результати: Діяльність майбутніх юристів – правоохоронців має складну багатогранну структуру. Вони під час роботи мають професійно поєднувати в собі кілька ролей: і керівника, і вихователя, і теоретика – дослідника, і практика – виконавця. Щоб в майбутньому успішно виконувати свою професійну діяльність, студент – юрист повинен мати дуже широкий діапазон особистих якостей: від відповідних психофізичних і морально – вольових до таких властивостей особливості, як високий професіоналізм і висока загальна культура. Не останнє місце в системі професійно важливих якостей майбутнього юриста займає його естетична розвиненість.

У навчальних планах юридичних факультетів існують курси професійної етики юриста та естетики. Але вони дають майбутнім юристам лише загальне уявлення про категорії естетики і етики, майже не впливають на формування їхньої особистості і в цілому проблему естетичного виховання студентів – юристів не вирішують.

Безумовно, головним чинником у формуванні правосвідомості майбутніх юристів є правове виховання, тобто цілеспрямований постійний вплив на студентів з метою формування у них правової культури і активної правовірної поведінки [8, с. 520].

Основна мета правового виховання майбутніх юристів – дати необхідні в роботі юридичні знання, навчити їх поважати і

додержувати закони, дотримуватися в роботі принципів справедливості і гуманізму, відстоювати права та свободи громадян, поважати їх людську гідність.

Правове виховання студентів – юристів тісно пов'язане з усіма видами соціального виховання – морального, духовного, етичного, патріотичного, естетичного і ін. Часто їх називають “субправовими”, тобто “пов'язаними з правовим”, бо всі вони залучаються до орбіти правового виховання і, за думкою багатьох вчених – правників, носять допоміжний характер [8, с. 520-521].

На нашу думку, сучасний погляд на естетичне виховання студента – юриста має полягати в тому, що воно повинно знаходитись не “в орбіті правового виховання” і носити допоміжний характер, а спочатку, в певній мірі, передувати йому, а потім постійно йти поруч, разом з етичним та духовним вихованням, доповнюючи та збагачуючи правове виховання.

Правова вихованість юриста – це його внутрішній духовно-правовий стан, в якому він знаходиться в момент прийняття важливого рішення про правову оцінку того чи іншого вчинку, про ступінь вини скоївшої його людини [2].

Рівень правової вихованості студента – юриста – це не тільки знання права і розуміння необхідності виконувати правові приписи. Він визначається ступенем сформованості у нього відношення до права і закону, як до цінностей, які знаходяться в демократичному суспільстві поза конкуренцією [6].

Питання естетичного сприйняття права займає важливе місце у визначенні своєрідного еталона поведінки майбутніх юристів, в осмисленні її правил.

Поряд з правовою освітою юристів важливо упроваджувати в їхню свідомість не тільки правові приписи та аксіоми, але і застосовувати нестандартні методики, пов'язані з антропогенними факторами, серед яких найважливіше місце займає цільове духовне та естетичне виховання, головне завдання якого – створити методологію юридичних аксіом, заснованих на моделях, які діють на “свідоме” і “підсвідоме” людини, які логічно вписуються в його світогляд, слідування яким включало б розходження поведінки майбутнього юриста з законом.

Високу загальну та правову культуру майбутніх юристів можливо забезпечити тільки шляхом формування високого рівня їхньої правосвідомості, який дозволяв би правникам адекватно сприймати закон і своє місце в правоохоронній діяльності. Головна

проблема в цьому питанні – мотивізація формування такої правосвідомості. Створення системи почуттєвого сприйняття через моделі естетичних норм (як засіб) в змозі зайняти значне місце в системі правового виховання студентів – правників, стати одним з його методів. Результатом впливу естетичного виховання на майбутніх юристів повинна стати в подальшому забезпечення ними свідомого додержання закону громадянами, як частка їх світогляду, потреба душі.

Естетично вихований юрист повинен сприймати правопорушення не тільки як певні протиправні дії, а як прояв морального “потворства” не в переносному, а в прямому сенсі. Перш ніж добиватися законслухняності громадян в своїй майбутній професійній діяльності, студенти – правники повинні усвідомити, що людина – це найвища цінність суспільства [6].

У процесі естетичного виховання майбутніх юристів формується культура поведіння, характер спілкування з громадянами, звертається увага не виразність зовнішнього вигляду, культуру мовлення, на естетичне забезпечення службових приміщень, на єдність морального й естетичного в колективі.

Естетичне виховання, долучення до світу мистецтва виявляється своєрідним захистом почуттів майбутніх правоохоронців, які постійно змушені зіштовхуватися з явищами негативними, антигромадськими, в естетичному відношенні найчастіше потворними, повинні вести боротьбу з ними, застосовуючи в повній мірі тверді дії, спрямовані на припинення проти правової поведінки та злочинних проявів громадян [7].

Як у руках лікаря перебуває здоров’я і життя людини, так і в руках юриста – долі людські, а часом і життя людей.

Тому юридичні професії належать до тих, для яких позитивні особисті якості є необхідними професійними якостями. У професійній діяльності слідчого, прокурора, працівника міліції успішність його дій визначається тим, чи зможе він переконати людей довіритися йому, викликати в людей повагу і симпатію. Досягти цього, не володіючи досить високим рівнем загальної культури, за сучасних умов неможливо.

Однією з найважливіших сторін діяльності майбутніх правоохоронців є розшукова діяльність, що полягає в збиранні необхідної інформації для вирішення професійних задач. Ця важлива частина роботи вимагає від них чималої творчої активності. Сприйняття інформації під час дослідження будь – якого об’єкта має

відбуватися не механічно, а цілеспрямовано. Правник має вміти організувати надходження інформації, правильно систематизувати й аналізувати її, відкидаючи непотрібне, постійно перевіряючи себе, аналізувати успіхи і помилки.

Майстерності цілеспрямованого і систематизованого відбирання інформації майбутнім юристам може повчитися в майстрів мистецтва. Адже в мистецтві не буває нічого зайвого. Головну перевагу прийому й переробки інформації слід вбачати не в кількості отриманої інформації, а в роботі з її відбору й асоціюванні. Здатність до асоціювання є однією з найважливіших умов успішного художнього сприйняття. Постійне спілкування з творами мистецтва й вивчення законів художньої творчості виховує в студентах здатність до асоціювання, робить більш бурхливим інтуїтивне мислення, що відіграє важливу роль у пошуковій діяльності майбутніх правоохоронців.

Важливу роль у пошуковій діяльності слідчих, прокурорів, працівників міліції відіграють спостережливність та увага. Для вироблення цих якостей студенти – юристи мають звертатися до мистецтва, а ще краще – займатися самодіяльною художньою творчістю. Так, заняття образотворчими видами мистецтва розвивають точність здорового сприйняття й спостережливність. Заняття музикою формують у людини точність, зібраність, увагу, пам'ять. Адже на одній сторінці музичного тексту може знаходитися до тисячі нотних знаків, і всі їх потрібно запам'ятати, виконати точно й вчасно, не говорячи вже про естетичну та художню сторону цієї справи.

В оперативно – пошуковій і особливо слідчій роботі правоохоронців важливе значення мають гіпотези і версії. У побудові гіпотез і версій значну роль грають інтуїція і фантазія. Побудування версії неможливе без творчої фантазії, без розвинутої інтуїції. Тому так важливо для студентів – юристів ознайомлення з механізмами художньої творчості, серйозне спілкування з мистецтвом. Мистецтво є чудовим підручником розвитку творчого мислення. Ось чому так важливо навчити майбутнього слідчого чи оперативника розумінню користуватися цим “підручником”.

Художні твори навчають людину дуже пильно вдивлятися у світ. І кожна дрібниця – це своєрідний “слід”, який може багато розповісти спостережливому оку й допитливому розуму, наділеному творчою фантазією [3].

Значне місце в діяльності правоохоронців займає комунікативна діяльність, тобто робота з людьми. Це вимагає не

тільки знання азів естетичної орієнтації, властивих різним соціальним групам, але й уміння практично володіти відповідними цим типам манерами поведіння. Такі знання допомагають юристові в його нелегкій роботі. У професійній діяльності юристові іноді доводиться показувати акторське вміння, що свідчить про високий естетичний і художній розвиток особистості юриста.

У комунікативній діяльності юриста естетичні фактори допомагають йому успішно вирішувати професійні задачі. Усе це говорить про те, що естетичне виховання повинно займати значне місце в формуванні особистості майбутнього юриста – правоохоронця, тому що естетика сприяє розвитку важливих для даної роботи професійних якостей.

Останнім часом в нашому житті поширення отримала технічна естетика, що виявилася важливим засобом створення найбільш сприятливих умов праці, підвищення її продуктивності. Комфортні умови – не розкіш, а засіб підвищення продуктивності праці. У цьому сенсі естетичні фактори займають суттєве місце в науковій організації представників будь – якої професії, у тому числі й професії юриста.

Висновки. Отже, знання в естетичній галузі дають студенту – юристу розвиток гуманістичних засад його професійної діяльності. Художні образи, які містять у собі ідеї справедливості, добра, відповідальності особистості за свою поведінку, допомагають майбутньому правнику глибше усвідомити сутність своєї професії.

Література

1. Артемова Е.С., Чипаева О.П. Некоторые теоретические и практические проблемы эстетического воспитания // Вопросы философии – 1987. – № 4.
2. Бандурка О.М. Професійна етика співробітників органів внутрішніх справ. – Х., 2001.
3. Буров А.И. Предмет и содержание эстетического воспитания, его соотношение с другими видами воспитания. – М., 1971.
4. Державна національна програма “Освіта” – К., 1994.
5. Кратный словарь по эстетике. – М., 1983.
6. Проект концепції єдиної системи естетичного виховання у загальноосвітніх школах України. // Мистецтвознавство. – 1988 – № 1.
7. Седін Б.Г. Єдність морального та естетичного в культурі поведінки співробітників ОВС. – К., 1991.
8. Скакун О.Ф. Теория государства и права. – Х., 2004.

9. Шмеленко Ю.І. Основні засади естетичного виховання у формуванні особистості слідчого. // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2004 – № 2.

С.М.Амеліна

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-АГРАРІЇВ

В статье рассматриваются вопросы, связанные с трактовкой понятия “профессиональная культура”, и проблемы формирования культуры профессионального общения как компонента профессиональной культуры будущих специалистов-аграриев.

The article is dedicated to the question of “professional culture” and to analyses of ways of professional culture formation of agrarian students by means of foreign languages.

Перед сучасною педагогічною наукою і практикою у сфері професійної освіти стоїть складне завдання підготовки спеціалістів до успішної професійної самореалізації у нових умовах ринку праці. Основна проблема полягає в тому, що майбутні фахівці повинні бути готовими до виконання складних професійних завдань, які дедалі більше будуть пов'язані з професійним спілкуванням.

Сьогодні вимагає від фахівців різного профілю ґрунтовного опанування фахових знань та якісної підготовки до професійної комунікації. Різні аспекти професійної і ділової комунікації, формування комунікативних компетенцій, навичок і умінь для використання їх у рамках професійної діяльності дедалі частіше стають предметом вивчення і дисертаційних досліджень останніх років.

Найбільша кількість праць такої спрямованості присвячена професійній комунікації педагогів (Т.Атрощенко, Н.Волкова, О.Гура, І.Комарова, В.Полторацька). Проте останнім часом з'являються і дослідження у сферах професійного спілкування інших спеціалістів: економістів (Т.Шепеленко), журналістів (Л.Анпілогова), аграріїв (Л.Барановська), міжнародників-аналітиків (О.Рембач), працівників готельно-туристичної сфери (В.Монжієвська), спеціалістів інженерно-технічного профілю (В.Іванова, В.Момот), співробітників кримінальної міліції (В.Барковський).

Турбує дослідників також формування іншомовної культури (А.Арнольдів, О.Бондаревська, Є.Пассов, В.Сластьонін) та